

GERHARD MEISTER

HING KURGUS

(originaalpealkiri „In meinem Hals steckt eine Weltkugel“)

SÜÜTUNDESAAGA ILMA VAHEAJATA

Tõlkijad TOOMAS TÄHT ja TAAGO TUBIN

Lavastaja TAAGO TUBIN (Teater Ugala)

Lavastusdramaturg SVEN KARJA (Teater Vanemuine)

Kunstnik KASPAR JANCIS

Valguskunstnik RENE LIIVAMÄGI (Tartu Uus Teater)

Muusikaline kujundus KAAREL KUUSK (live) ja TAAGO TUBIN

Tehnilised lahendused OSKAR HARDING

Turundus ja otsemüük TRIIN TRUUMURE

Produtsent MERILYN ELGE

Produtsendi assistent KAROLIINA KANGUR

Kavalehe koostasid TAAGO TUBIN JA SVEN KARJA, kujundas BIRGIT LANDBERG

MINA rollis:

KRISTIAN PÖLDMA, SILVA PIJON, KAAREL TARGO, MARIANN TAMMARU,
KAAREL KUUSK

NB! Etenduse toimimiseks vajalik elektrienergia toodetakse etendajate endi poolt.

Muusikalises kujunduses kasutatavad instrumendid: Tiibeti kell ja taldrikud,
Aafrika kalimba ja sahistid, Mehhiko surmavile, okariin, flööt, cajon, shruti box.

Toetajad: Tartu linn, Eesti Kultuurkapital, Tartu Kultuurkapital

Autori ja tõlke autorite õigusi vahendanud Eesti Teatri Agentuur.

Tänu: Universaal Universum, Tartu Uus Teater, Karlova Teater, Eesti Rahva
Muuseum, Rauno Polman ja Mind Road Films, Külli Tüli, Peeter Salmela.

Esietendus 23. mail 2024 Tartus Genialistide Klubis

www.teatermustkast.ee

„Kas pole absurdne kirjutada sellest
perversselt korraldatud maailmast
näitemäng, kui pigem võiks selle maailma
muutmiseks midagi ära teha?”

/ Gerhard Meister /

Hetk lavastusest „Hing kurgus”, pildil vasakult Kristian Põldma, Kaarel Kuusk ja Kaarel Targo
(Foto Gabriela Urm)

GERHARD MEISTER

On Šveitsi kirjanik, kes sündis 3. mail 1967 juustupealinnas Emmentalis ja kasvas üles otse kuulsa juustutehase kõrvalmajas. On oma suguvõsa ainuke kõrghariduse saanud inimene – siit ka üks võimalik põhjus, miks ta tegeleb oma loomingus sageli sotsiaalse ebavõrdsuse ja klassiühiskonna teemadega. Aastal 1995 lõpetas ta Berni ülikooli ajaloo ja sotsioloogia alal ning umbes samal ajal debüteeris ka näitekirjanikuna. Kirjutanud ka rohkesti kuuldemänge, novelle, luulet, reportaaže ning astunud oma tekstidega üles kui *spoken word*-artist – viimane termin tähendab etenduskunsti liiki, milles kirjandus (peamiselt luule) on tihedalt kombineeritud suulise esitusega (meie kultuuriruumis on selle nähtuse vastena levinud luuleprömmud). Viimastel aastatel on elanud koos oma abikaasa ja kolme lapsega Zürichis.

Meisteri monoloogina kirjutatud teatritekst „In meinem Hals steckt eine Weltkugel“ (2012) esietendus esmalt Saksamaal Bremerhaveni teatris, millele on järgnenud ridamisi teisigi lavastusi. Suurem edu on aga seni seda teost saatnud kuuldemänguna, pälvides aastatel 2013 ja 2014 meediafestivalidel Prix Europa ning Grand Prix Nova nominatsioonid parima raadiodraama kategoorias.

<https://gerhardmeister.wordpress.com/>

„Kujutan ette näitlejate poolt ühiselt kehastatud ühte Mina, kes tiirleb oma vastuolude nõiaringis ümber täpsemalt määratlemata keskkoha. Pendli liikumise taktis ilmutab see Mina end ühel hetkel ühtse koorina või kommentaatorina, teisel hetkel aga jaguneb monolooge esitavateks üksikhäälteks.“

/ Gerhard Meister /

Keegi meist ei kujuta tänapäeval ette elu ilma nutitelefonideta, kuigi teame, et neis sisalduvat koltaani kaevandatakse kusagil Aafrikas inimvaenulikes ja julmades tingimustes. Teame, et me ei peaks lendama lennukitega ja peaksime loobuma oma autodest, sest need saastavad loodust, rääkimata sellest, et meie kütusetarbimine finantseerib diktaatorite ja türannide tegevust kogu maailmas. Teame, et me ei peaks sööma liha ja ei peaks ostma Bangladeshis valmistatud riideid. Teame, et piltlikult öeldes igal kolmandal sekundil sureb maailmas üks laps nälga, samal ajal kui meie upume toidu ülejääkidesse ja saame supermarketis neuroose, sest ei suuda toidu ülekülluses valikuid teha. Heaoluühiskonna inimestena oleme neist vastuoludest küll teadlikud, kuid seisame silmitsi olukorraga, kus tarbimisel põhinevast elustandardist loobumine pole teostatav.

„Ma elan mullis, mis lõhkeb kohe, kui ma hakkan mõtlema.“ („Hing kurgus“)

Kuidas siis tulla toime teadmise, et oled osa maailmakorrast, mis toodab vaesust ja kannatusi? Kuidas elada oma elu suhtelises turvalisuses ja jõukuses, andes endale samal ajal aru sellest, et see on otseselt seotud teiste vaesuse ja kannatustega? Kuidas vabaneda sellest süü ja eituse koormast?

/ Lavastajalt /

Hetk lavastusest „Hing kurgus”, pildil Kristian Põldma
(Foto Gabriela Urm)

Mida teha teadmistega kuskil kaugel aset leidnud kannatustest, mida vahendavad fotod? Sageli ei suuda inimesed hoomata oma lähedastegi kannatusi. Hoolimata vuajeristlikust võlust – ning võimalikust rahuldusest, mida pakub teadmine, et see ei toimu minuga, mina ei ole haige, mina ei ole suremas, mina ei ole sõjalöksus – tundub normaalne, et inimesed tõrjuvad mõtteid teiste katsumustest, isegi nende teiste, kellega oleks kerge samastuda.

/---/

Inimesed muutuvad õuduste suhtes osavõtmatumaks, kuna sõja – igasuguse sõja – puhul tundub, et seda ei saa lõpetada. Kaastunne on labiilne emotsioon. Kaastunde peab rakendama tegevusse, muidu ta närbub. Küsimus on selles, mida teha tekkinud tunnetega, edastatud teadmistega. Kui inimene tunneb, et pole midagi, mida „meie” teha saame – ent kes on see „meie” –, ega midagi, mida „nemad” teha saaksid – ja kes on „nemad” –, tekib tüdimus, küünilisus, apaatia.

Ning liigutatud olek pole tingimata parem. Nagu paraku teada, sobib sentimentaalsus kõigiti ühte brutaalsuse ja veel hullemaga. (Meenutagem kanoonilist näidet Auschwitzi komandandist, kes läheb öhtul koju, embab naist ja lapsi ning istub klaveri taha, et enne öhtueinet pisut Schubertit mängida). Inimesed ei harju sellega, mida neile näidatakse mitte kujutiste hulga tõttu, mis neile ette visatakse. Hoopis passiivsus nüristab tunded. Seisundid, mida kirjeldatakse apaatianaga, moraalse või emotsionaalse anestesiana, on tunnetest tulvil; neiks tunneteks on raev ning frustratsioon. Ent kui mõelda, millised emotsioonid oleksid soovitatavad, näib liialt lihtne otsustada osavõtlikkuse kasuks.

Imaginaarne lähedus teistele osaks saanud kannatustega, mida kujutised võimaldavad, vihjab seosele kaugelasuvate kannatajate – keda nähakse teleekraanil suures plaanis – ning privileeeritud vaataja vahel, mis on täiesti väär, järjekordne pettepilt meie tegelikest suhetest võimuga. Kuni tunneme kaasa, tunneme ka, et me pole kaasosalised kannatuste põhjustes. Kaasatundmine proklameerib meie süütust ning samuti impotentsust. Ses osas võib see olla (hoolimata kõigist headest kavatsustest) häbematu, ehk isegi ebakohane reaktsioon. Loobumine osavõtlikkusest, mida pakume neile, keda piirab sõda ning verejanune poliitika, ning mõtisklemine selle üle, kuidas meie privileegid on sama olulised kui teiste kannatused, ning võivad – viisidel, millest me ehk eelistame mitte mõelda – olla nende kannatustega seotud, nagu mõne jõukus võib vihjata teiste viletsusele, on ülesanne, milleks valusad, liigutavad kujutised pakuvad vaid algtõuke.

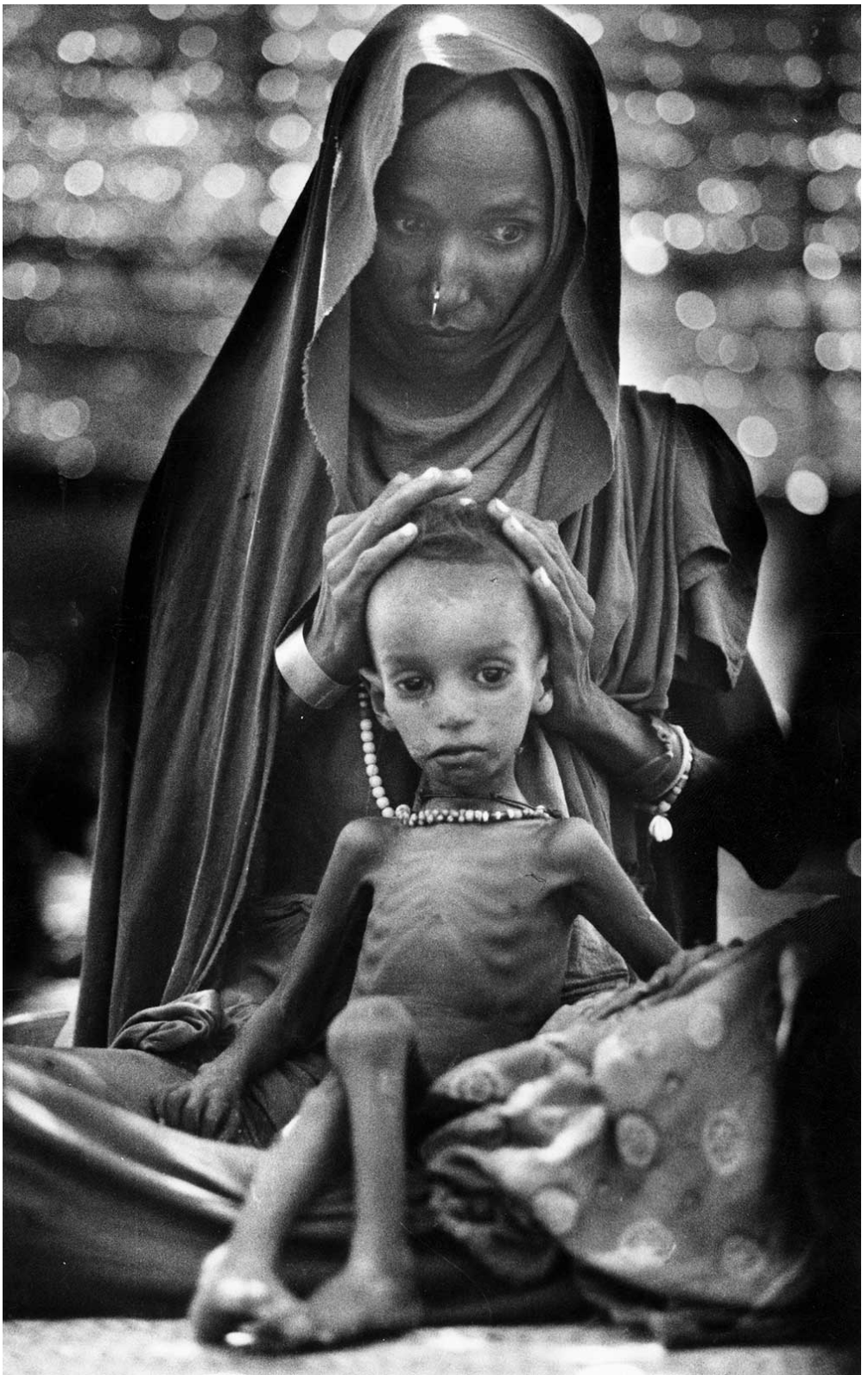
/---/

Põrgule osutamine ei tähenda mõistagi, et meile antaks juhiseid, kuidas inimesi sest põrgust välja tirida, kuidas põrguleeke taltsutada. Siiski tundub iseenesest hea seda tunnistada, avardada oma arusaamist sellest, kui palju inimkurjuse poolt sünnitatud kannatusi on ses maailmas, mida jagame teistega. Inimene, kes alatasa imestab pahelisuse eksistentsi üle, kes tunneb ikka veel illusioonide purunemist, sattudes vastamisi tõenditega sellest, mida inimesed on võimelised võigaste, praktiliste julmuse näol teistega korda saatma, ei ole jõudnud veel kõlbelisse või psühholoogilisse täisikka. Pärast teatavas ikka jõudmist pole kellelgi õigust säärasele süütusele, pealiskaudsusele, sellisel astmel ignorantsusele või amneesiale.

/---/

Võtnud platsi väikeste ekraanide ette – teler, arvuti, nutitelefon –, võime leida kujutisi ning lühisõnumeid õnnetustest kogu maailmas. /---/ Ning ühtede inimeste kannatused pakuvad publikule märksa olulisemat huvi kui teiste omad. Kuigi uudised sõjast on tänapäeval üldlevinud, ei tähenda see veel, et inimeste võime mõelda nende kannatustest, kes on kaugel, oleks oluliselt paranenud. /---/ See, et me ei ole mitte täielikult transformeerunud, et võime selja pöörata, lehte pöörata, kanalit vahetada, ei vaidlusta kujutiste rünnaku eetilist tähendust. Et me ei tunne valusähvatust, et me ei kannata neid kujutisi nähes piisavalt, ei ole defekt. Säärased kujutised ei saa olla enamat, kui üleskutse tähele panna, mõtiskleda, õppida, uurida valitsevate võimude õigustusi rahvahulkade kannatustele. Kes on pildil näidatu põhjustanud? Kes vastutab? On see vabandata? Oli see vältimatu? Kas leidub olukordi, mida oleme seni aktsepteerinud, kuid mida tuleks vaidlustada?

/ Susan Sontag, „Vaadeldes teiste valu”, tõlkinud Külli Paulus /

Stan Grossfeld „Etioopia ema ja laps ootamas toitu Sudaani
põgenikelaagris 1984”

Sedamööda, kuidas moderniseerumiskid laienevad – ohud hakkavad ähvardama loodust, tervist, toitu jne –, muutuvad sotsiaalsed erinevused ja piirid suhteliseks. Sellest tehakse ikka veel väga erinevaid järeldusi. Objektiivselt võttes aga mõjuvad riskid oma ulatuspiirkonnas ja neist puudutatud inimeste seas võrdsustavalt. Selles seisnebki nende uuelaadne poliitiline jõud. Just selles mõttes riskiühiskonnad ei ole klassiühiskonnad; nendes leiduvaid ohustatusseisundeid ei saa käsitada klassiseisunditena; neis aset leidvaid konflikte ei saa käsitada klassikonfliktidena.

/ --- /

Kõige halvemal, mõeldamatul juhul – tuumasõja korral – on see ilmselge: hävib ka ründaja. Saab selgeks, et Maa on muutunud katapultistmeks, mis ei tee enam vahet vaestel ja rikastel, valge- ja mustanahalistel, Lõunal ja Põhjal, Idal ja Läänel. Tagajärg on käes alles siis, kui ta on käes, ja siis ta ei ole enam käes, sest ei ole enam midagi.

/ Ulrich Beck, „Riskiühiskond. Teel uue modernsuse poole”, tõlkinud Andres Luure /

Arst teostab Dadaabi välihaiglas läbivaatust Mihag Gedi Farah'le, seitsmekuusele lapsele, kes kaalub vaid 3,4 kg.
(Foto AP/Schalk van Zuydam)

NÄLJAHÄDA

Meie koduks olev planeet Maa toodab rohkem kui piisavalt toitu kõigile, kuid see on ebavõrdselt jaotatud – igal kolmandal inimesel (2,3 miljardit) puudub regulaarne juurdepääs toidule. Kroonilise alatoitumise all kannatab iga kümnes inimene (828 miljonit). Alatoitumine tabab eriti rängalt lapsi – see on üks peamistest surmapõhjustest alla viieaastaste laste hulgas ning 148 miljonil lapsel on nälja tõttu kasv pidurdunud.

Nälga kannatavatel inimestel pole tavaliselt rahalisi vahendeid toidu ostmiseks või siis elavad nad piirkondades, kus ei ole piisavalt maad toidu kasvatamiseks. Kõige rohkem probleeme toiduga varustamisel esineb Sahara-taguses Aafrikas, Kesk- ja Lõuna-Aasias, Ladina-Ameerikas ja Kariibi mere saartel. Näljahädasid võimendavad ka põllumaa tootlikkust vähendavad põuad ja üleujutused, samuti sõjad. Venemaa sissetungi tõttu Ukrainasse lisandus 2022. aastal ligi 50 miljonit inimest näljahäda veerele, sest just Ukraina oli mitmete riikide jaoks peamine koht, kust teravilja imporditi.

Kurb ja kõnekas on fakt, et tervelt kolmandik kogu maakera toidust visatakse lihtsalt ära. Aastas teeb see 1,3 miljardit tonni toitu, millest piisaks kolme miljardi inimese toidulaua katmiseks. Samal ajal sureb igal aastal nälga 3,1 miljonit last. 146 miljonit last on alakaalulised, 900 miljonit inimest virelevad näljas ja veel kaks miljardit inimest kannatavad alatoitumuse käes, mis ohustab neid tõsiste terviseriskidega. Euroopa Liidus raisatakse igal aastal 88 miljonit tonni toitu.

Eestis raisatakse aastas 99 800 tonni toitu ja pool sellest on täiesti söödav. Stockholm Keskkonnainstituudi Tallinna üksuse uuringute kohaselt pärineb meil raisku minevatest söödavatest toiduainetest 53% kodumajapidamistest, 19% restoranidest ja muudest toitlustusasutustest, 25% jaekaubandusest ja 2% tööstusest. Ka põllumajandussektoris jääb tuhandeid tonne toitu põldudele või ei jõua see mingil põhjusel müüki. Toidujäätmed tekitavad 8,2%

kogu maailma kasvuhoonegaaside heitkogustest, mida on peaaegu kuus korda rohkem kui lennunduse heitmeid. Kui toidujäätmed ja toiduraiskamine oleksid eraldi riik, oleks see riik maailmas suuruselt kolmas süsinikdioksiidi tekitaja.

Aafrika on enim näljahädas vaevelnud manner kogu ajaloo vältel. 345 miljonit sealsete arengumaade elanikkonnast kas nälgivad või kannatavad alatoitumuse all. Tegemist on arvuga, mis on enam kui kahekordistunud alates 2019. aastast.

Iga päev sureb maailmas väidetavalt 19 700 inimest alatoitumuse ja sellega seotud haiguste tagajärjel.

Hinnanguliselt sureb iga kolme sekundi järel maailmas üks inimene nälga.

2022. aastal hoiatas enam kui 200 valitsusvälist organisatsiooni (VVO) maailma, kutsudes rahvusvahelist kogukonda astuma samme üleilmse näljahäda lõpetamise nimel. Nälg on kasvanud Etioopias, Haitis, Somaalias, Angolas, Keenias ja Burundis. Lisaks on põuad Afganistanis viinud perekonnad meeleheitlikku seis. Süürias on umbes 12,4 miljonit inimest, kes ei tea, kust nad järgmine kord süüa saavad. „Tegu ei ole ühe riigi või ühe kontinendiga ning näljal pole kunagi vaid üht põhjust. Tegu on kogu inimkonna ebaõiglusega,” seisab VVO avalduses.

Aastaks 2050 on inimesi Maal kahe miljardi võrra rohkem, mis paneb planeedi ressursidele veelgi suurema koormuse, kuid õigesti majandatuna suudavad põllud, kalavarud ja metsad ära toita ning sissetulekut pakkuda ka tulevastele põlvetele.

* ÜRO toidupealik „Rahutuste ja näljahäda vältimiseks vajame miljardeid”:

<https://maailm.postimees.ee/7744876/uro-toidupealik-rahutuste-ja-naljahada-valtimiseks-vajame-miljardeid>

Hetk lavastusest „Hing kurgus”, pildil Silva Pijon ja Kaarel Kuusk
(Foto Gabriela Urm)

Hetk lavastusest „Hing kurgus”, pildil Mariann Tammaru
(Foto Gabriela Urm)

ASJASSEPUUTUVAD TEEMAD JA TERMINID

NEERUD

Liigse vee eemaldavad organismist neerud. Kui neerud töötavad hästi, võiks palaval suvepäeval ära juua 2–3 liitrit vett. Vedelikuga liialdada siiski ei tasu, sest ka liigne veejoomine kurnab neere. Kui juua liiga palju vett, võib organism sellest küllastuda ning neerud koormatakse üle. Liigne vesi muudab organismis ainete tasakaalu, eriti aga mõjutab see verd ja kehas leiduvaid sooli, sest neerud ei suuda piisavalt kiiresti töötada. Veres ja keharakkudes on tavaliselt sama suur kogus soola, kuid kui juua liiga palju vett, siis veres olev sool lahjeneb ning mõjutada saab ka aju. Võivad tekkida peavalud, äärmuslikel juhtudel ka veemürgitus, mis võib lõppeda surmaga.

Millised märgid peaksid inimest hoiatama, et neerudega on midagi valesti?

Esimese grupi neeruhaiguste puhul kaasneb tavaliselt valu ja palavik, põie- ja neeruvaagnapõletik. Nende muredega leiavad inimesed tee arsti juurde üsna ruttu. Teise grupi moodustavad diabeedi tulemusel tekkivad kroonilised neerukahjustused. Viimaste riskitaset tõstab fakt, et inimesel ei pruugi sümptomeid esineda kuni lõppstaadiumini ehk neerupuudulikkuseni. Ainsaks sümptomiks võib olla väsimus, ent kes meist ikka poleks vahel väsinud. Neerupuudulikkuse lõppstaadiumis võivad tekkida tursed, äärmine kehvvveresus, inimene on kahvatu ja jõuetu.

DIALÜÜS

Dialüüs ehk neeruasendusravi on meetod, mille abil on võimalik eemaldada neerupuudulikkusega haige vereringest mürgiseid jääkaineid ja üleliigset vedelikku. Üheks neeruasendusravi võimaluseks on hemodialüüs (HD). HD on protseduur, mille käigus eemaldatakse organismist ureemilised jääkained (uurea, kreatiniin) ja liigne vedelik spetsiaalse hemodialüüsiaparaadi abil. HD ajal liigub mööda ühte vereliini veri organismist HD aparaati, kus toimub vere puhastamine ureemilistest jääkainetest ja vedelikust ning seejärel mööda teist vereliini liigub puhastatud veri aparaadist tagasi organismi. Hemodialüüsi teostatakse dialüüsikeskuses tavaliselt kolm korda nädalas, kestusega 4–5 tundi.

ELUNDIKAUBANDUS

Ühest küljest peetakse seda peaaegu alati ekspluateerimiseks, sest elundikaubitsejad kasutavad müüjate vaesust ja teadmatust enda kasuks ebaõiglaselt ära. Teisest küljest aga rõhutatakse, et selline kauplemine on mõlemapoolselt kasulik, isegi kui sellega peaks kaasnema ekspluateerimine. Moraalselt oluline on muidugi ka see, et iga müüdud elundiga saab päästa inimelu.

Asja eetilisus sõltub eelkõige sellest, kas elundite müüjad tegelikult teavad, mida nad teevad. Mõned ei tea isegi seda, mitu neeru neil on ja milleks organism neid vajab. Indias

läbi viidud uuringud kinnitasid, et mitmed neerumüüjad kannatasid hiljem sageli tõsiste terviseprobleemide käes, sest nad ei olnud operatsiooniks füüsiliselt valmis ega saanud pärast operatsiooni piisavat meditsiinilist abi. Kui aga keegi teeb teadlikult otsuse müüa oma neer, et endale veidi paremat elu võimaldada ja teise inimese elu päästa, siis moraalselt tundub, et selle vastu ei saa midagi olla.

2023. aasta detsembri seisuga on Indias keelatud elundidoonorlus ja -siirdamine raha eest, et kaitsta vaeseid ja haavatavaid doonoreid võimaliku ekspluateerimise eest.

USA-s ootab neerusiirdamist korraga 100 000 inimest, neist rohkem kui 4000 võivad surra lähikuudel, kui nad vastavat abi ei saa. Siin tulebki appi illegaalne elundikaubandus.

Eestis reguleerib elundite või kudede siirdamist „Rakkude, kudede ja elundite hankimise, käitlemise ja siirdamise seadus“ (2020), mis toob välja, et siirdamine on elusalt või surnud doonorilt eemaldatud elundi või koe raviotstarbeline ülekandmine teisele isikule (retsiipiendile). Elusdoonoriks võib olla hea tervisega inimene, kes vaba tahte alusel loovutab rakkusid, kudesid või elundeid siirdamiseks oma lähedasele (§ 11). Surnud doonoriks võib olla ajusurmas inimene, kes on eluajal väljendanud oma soovi loovutada surmajärgselt elundeid ja kudesid või puuduvad andmed, et ta oleks olnud selle vastu (§ 15).

Tartu Ülikooli Kliinikumi kodulehe andmetel toimus esimene neerusiirdamine Eestis 1968. aastal Tartus Toome Haavakliinikus. Tänapäevaks on teostatud üle 1100 neerusiirdamise ja Eestis elab täna üle 490 töötava neerusiirikuga inimese. Eestis oli 2023. aasta aprilli seisuga 80 elundisiirdamist ootavat raske elundipuudulikkusega inimest. Nendest 63 ootasid neeru, sh neli neeru ja kõhunääret korraga, 10 maksa, üks kõhunääret ja kaks patsienti uusi kopse.

KIDNEY-VILLE

Neer on enimmõutud elund mustas äris. 75% illegaalsest elundiärist tegelebki neerudoonorlusega. Neeru hinnad varieeruvad 650 (Keenias) – 250 000 (Moldovas) dollarini.

Taolisi „neerukülasid“ leidub paljudes arengumaades, üks tuntumaid neist on Bangladeshis asuv Bindol, mille iga teine elanik on väidetavalt oma neeru ära müünud.

OKSÜTOTSIIIN

Virgatsainena ajus toimiv hormoon, mida leidub nii meeste kui naiste organismis. Seda tekib seksi, seksuaalse erutuse, armastus- ja usaldustunde ajal. Suur kogus oksütotsiini tekib sünnitava naise organismis. See hormoon käivitab ka rinnapiima tootmise ning aitab tekitada ema ja lapse vahelist sidet. Oksütotsiin aitab tõsta usaldust ja empaatiatunnet ning tugevdab

empaatiatunnet ning tugevdab lähedus-
tunnet suhetes. Oksütotsiini tase tõuseb
füüsilist kiindumust väljendades – suudeldes,
kallistades ja intiimvahekorras.

KOLMAS MAAILM

Mõistet „kolmas maailm” vähearenenud
maailma sünonüümina tutvustas
esmakordselt prantsuse teadlane Alfred
Sauvy 1952. aastal oma artiklis „Three worlds,
one planet”, misjärel võeti termin kohe ka
aktiivselt kasutusele. Varem oli endisi
koloniaalriike nimetatud umbmääraselt
„mahajäänud piirkondadeks” (inglise keeles
backward areas). Maailma kümme kõige
vaesemat riiki aastal 2024 ajakirja Global
Finance andmetel on:

10. Jeemen
9. Madagaskar
8. Libeeria
7. Malawi
6. Niger
5. Mosambiik
4. Kongo Demokraatlik Vabariik
3. Kesk-Aafrika Vabariik
2. Burundi
1. Lõuna-Sudaan

GLOBAALNE KÜLA

Kontseptsioon, mille järgi on tänapäeva
maailm kui üks ühtne kogukond (inglise
keeles *global village*). Globaalse küla tekkimist

on soodustanud tänapäevased transpordi- ja
sidesüsteemid, globaliseerumine, massi-
meedia ja üleilmsed keskkonnaprobleemid.
Need on maailma surunud justkui kokku,
mille tagajärjel on kaduma hakanud
regionaalsed kultuurilised erinevused. Mõiste
võttis kasutusele Kanada filosoof Marshall
McLuhan.

*Eesti rahvas minevat varsti – Rein Taagepera
võluva võrdluse kohaselt – demograafilisest
vetsupotist alla. Pilti võiks edasi arendada
kujutledes, et global village'is on kõik water
closet'id ühendatud ühtsesse sanitaarvõrku.
Sama veevõrk ja kanalisatsioon, kuigi vee surve
on asukohast sõltuvalt suurem või väiksem.*

*Me elame globaalkülas, aga ei usu seda. Üha
tihedamas ja komplekssemas elektroonilises
tsivilisatsioonis elamise varjuküljeks on tõsiasi,
et kogu süsteem muutub häiretest ja tahtlikust
rikkumisest üha haavatavamaks. Ühest
atmosfääris lõhatud aatomipommist piisaks.*

/---/

*On kahtlane, kas Eestis on palju tõeliselt
globaalselt mõtlemaid inimesi. Ei ole vist
maailmaski rohkem, kui on pandasid või
lumeleoparde. Muidugi me teame tuhandeid
tõiku rohkem kui paar sajandit tagasi. Aga need
on kirevad killud. Veiklevad silme ees nagu
diskotuled. Keegi ei jaksa neid samale pannoole
paigutada.*

/ Toomas Paul, „Globaalküla vetsupott”, Eesti
Päevaleht, 24.05.2006 /

MAHATMA GANDHI

Mahatma („suur hing“), õieti Mohandas Gandhi (1869–1948) oli India rahvuslik liider, visiooniloojast moraalne õpetaja. Pooldas vägivallatust ja passiivset vastupanu. Aitas kaasa Briti impeeriumi kokkukukkumisele, õõnestas India kastisüsteemi. Tema arusaam ühiskondlikest uuendustest põhines eneseparendusel: muuta tuleb inimesi, mitte süsteemi.

KUSHALA

Üks levinumaid hindu naisenimesid. Hindi keeles tähendab see „õnnelikku“. Tüdrukud nimega Kushala on atraktiivsed, karjäärile orienteeritud ja neile meeldib isiklik vabadus. Nad ei karda võtta riske.

NIRVAANA

Sanskriti keeles nirvāna (vaibumine, kustumine) on budismis, hinduismis ja teistes india õpetustes täielik rahulolu ja vabanemine, teadvuse kõrgeim seisund, kui ollakse lõplikult lahkunud sündide ringkäigust ehk sansaarast. Budismis mõistetakse sansaaras kinni hoidvate tegurite all eelkõige meeleplekke. „Nirvaana“ oma sõna-sõnalises tähenduses („ära puhutud“) on ka tänapäeval kasutusel tavalise õlilambi või küünlaleegi ära puhumisel, mil öeldakse, et selle leek „nirvaanastus“ ehk „läks nirvaanasse“.

BRAHMAN

Mõiste, mis tuleneb hinduismist ja see tähistab jumalikku, ülimalt reaalsust või absoluutset tõe. Brahmanit peetakse kõige kõrgemaks jumalikuks jõuks, mis on kõigi asjade algus ja lõpp ning mis läbib kogu universumit. Hindu filosoofias ja mõtlemises on Brahman sageli kirjeldatud kui kõikehõlmav, piiritu ja igavene olemus, mis on kõigi individuaalsete hingede ja nähtava maailma aluseks.

„JAI GURU DEVA“

Sanskritikeelses tõlkes tähendab see „kiitust pimeduse eemaldajale“. Fraas on popkultuuri jõudnud biitlite laulu „Across The Universe“ kaudu:

<https://www.youtube.com/watch?v=90M60PzmxEE>

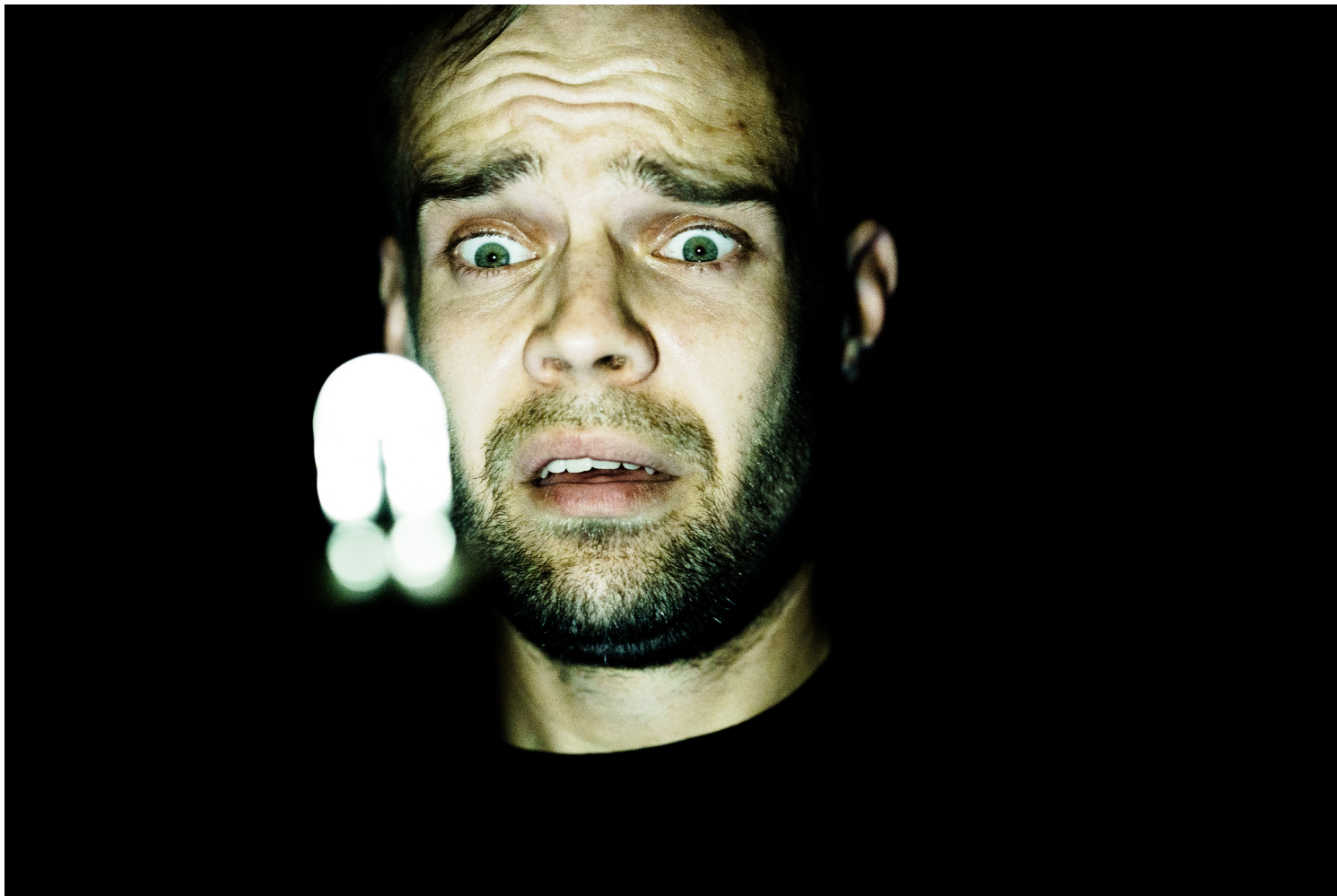
ÖKOLOOGILINE TEATER

Püüab mõtestada inimese positsiooni praeguses, ökoloogilises kriisis olevas maailmas (võttes arvesse seda, et ökoloogiline kriis on väärtuste kriis), tehes seda kooskõlas vormiliselt säästvate põhimõtetega.

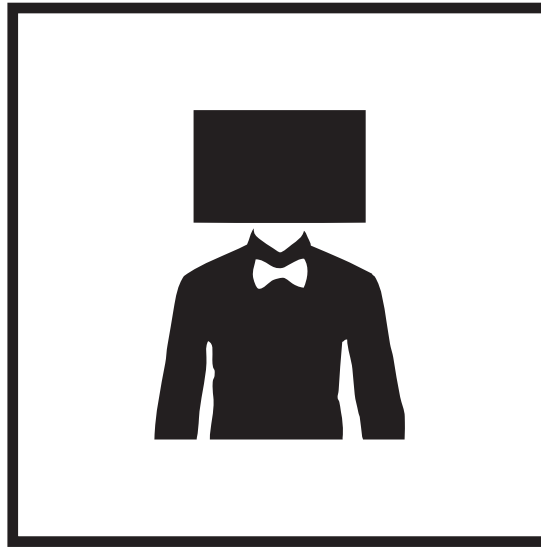

Lavastaja Taago Tubin on ökoloogilise teatri ja teatriökoloogiaga varasemalt tegelenud lavastustes „Kopsud” (Endla, 2016), „Minu haukuv koer” (Karlova teater, 2019), „Godot’d uutõn” (MTÜ Müüdnud Naer, 2021) ja „Kahe laine vahel” (Ugala, 2024).

(Foto Alana Proosa)

Hetk lavastusest „Hing kurgus”, pildil Kaarel Targo
(Foto Gabriela Urm)

MUST KAST

WWW.TEATERMUSTKAST.EE